

Overgang og sammenhæng mellem dagtilbud og skole i Aabenraa Kommune

Et af de overordnede mål i Sund Opvækst – Aabenraa Kommunes sammenhængende børne-, familie- og ungepolitik – er at skabe de bedst mulige betingelser for, at alle børn kan vokse op i trygge, sunde og udviklende rammer og føle sig som del af et fællesskab. Det skal bl.a. ske

- ved udarbejdelse af procedurer, som kan sikre sammenhæng og kontinuitet i de overgange, som barndommen byder på
- gennem fokus på samarbejde mellem de fagprofessionelle, der arbejder med børns trivsel, læring og udvikling i kommunens dagtilbud og skoler

Overgangen fra dagtilbud til skole er en vigtig fase i børns liv og er med til at forme hele barnets skolegang. Hvordan barnet klarer overgangen, afhænger af en lang række forhold i barnets selv og ikke mindst i barnets omgivelser. Jo tættere udviklingskonteksten i dagtilbuddet er forbundet med udviklingskonteksten i skolen, jo bedre vil barnet kunne støttes i overgangen. Forskningen viser også, at børns første erfaringer med overgange skaber et "mønster", som reaktiveres ved efterfølgende overgange senere i livet.

På den baggrund har der i efteråret 2014 været nedsat en tværfaglig arbejdsgruppe. Gruppens opgave var at beskrive en model for fælles bindende praksis for håndtering af overgang mellem dagtilbud og skole i Aabenraa Kommune. Udgangspunktet i Aabenraa Kommune er, at børn starter i skole i august måned i det kalenderår, hvor de fylder 6 år.

Modellen er kun en overordnet ramme, der indeholder nogle obligatoriske overgangsaktiviteter, der skal opfyldes af alle dagtilbud/skoler. Modellen kræver derfor dialog og tæt samarbejde i distrikterne om, hvordan rammen fyldes ud lokalt. Inspiration til det kan findes side 8.

Formål

- at bygge bro mellem børnefællesskabet i dagtilbuddet og børnefællesskabet i skolen
- at skabe sammenhæng mellem den viden og de erfaringer og færdigheder, som barnet får i henholdsvis dagtilbuddet og børnehaveklassen

Mål

- at skabe sammenhæng og tryghed for det enkelte barn
- at understøtte børnenes robusthed og udbygge de kompetencer, de i forvejen besidder

- at sikre alle børn det rette tilbud
- at sikre, at pædagoger og lærere - ud fra hver deres faglige baggrund - samarbejder om at skabe helheder for børnene
- et ligeværdigt kulturmøde mellem dagtilbud og skole
- at støtte skabelsen af fælles sprog og forståelse af centrale begreber som børns skoleparathed og skolens børneparathed
- understøtte pædagogisk kontinuitet i overgangen (se side 10)

Obligatoriske overgangsaktiviteter

Dagtilbud

- Deltager i møde med skolen om de kommende skolebørn
- Er ansvarlig for udarbejdelse af overgangsskemaer og videregiver disse til skolen – så vidt muligt i digital form
- Deltager i infomøde for forældre til kommende skolebørn
- Afholder samtale med forældrene til kommende skolebørn
- Afholder møder med skolen og PPR om børn med særlige behov med henblik på afdækning af barnets behov
- Gennemfører pædagogiske overgangsaktiviteter for de kommende skolebørn med det formål at gøre børnene robuste personligt, socialt, motorisk og sprogligt
- Sikrer, at børnene har lejlighed til at besøge skolen
- Samarbejder med skolen om at danne pædagogisk kontinuitet
- Deltager i overleveringsmøde med skolen med fokus på børn med særlige behov
- Evaluerer overgangen sammen med skolen

Skolen

- Afholder møde med dagtilbud om de kommende skolebørn
- Afholder infomøde for forældre til kommende skolebørn
- Deltager ved behov i forældresamtaler i dagtilbud
- Deltager i møder med dagtilbud og PPR om børn med særlige behov med henblik på afdækning af barnets behov
- Afgiver indstilling til specialtilbud, startstøtte og prøveordning på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV)
- Samarbejder med dagtilbuddet om pædagogiske overgangsaktiviteter, herunder de kommende skolebørns besøg på skolen
- Samarbejder med dagtilbud om at danne pædagogisk kontinuitet
- Afholder overleveringsmøde med dagtilbud med fokus på børn med særlige behov
- Gennemfører velkomstaktiviteter for de nye børn og forældre
- Afholder samtaler med de nye forældre inden for det første kvartal efter skolestart
- Evaluerer overgangen sammen med dagtilbud

PPR

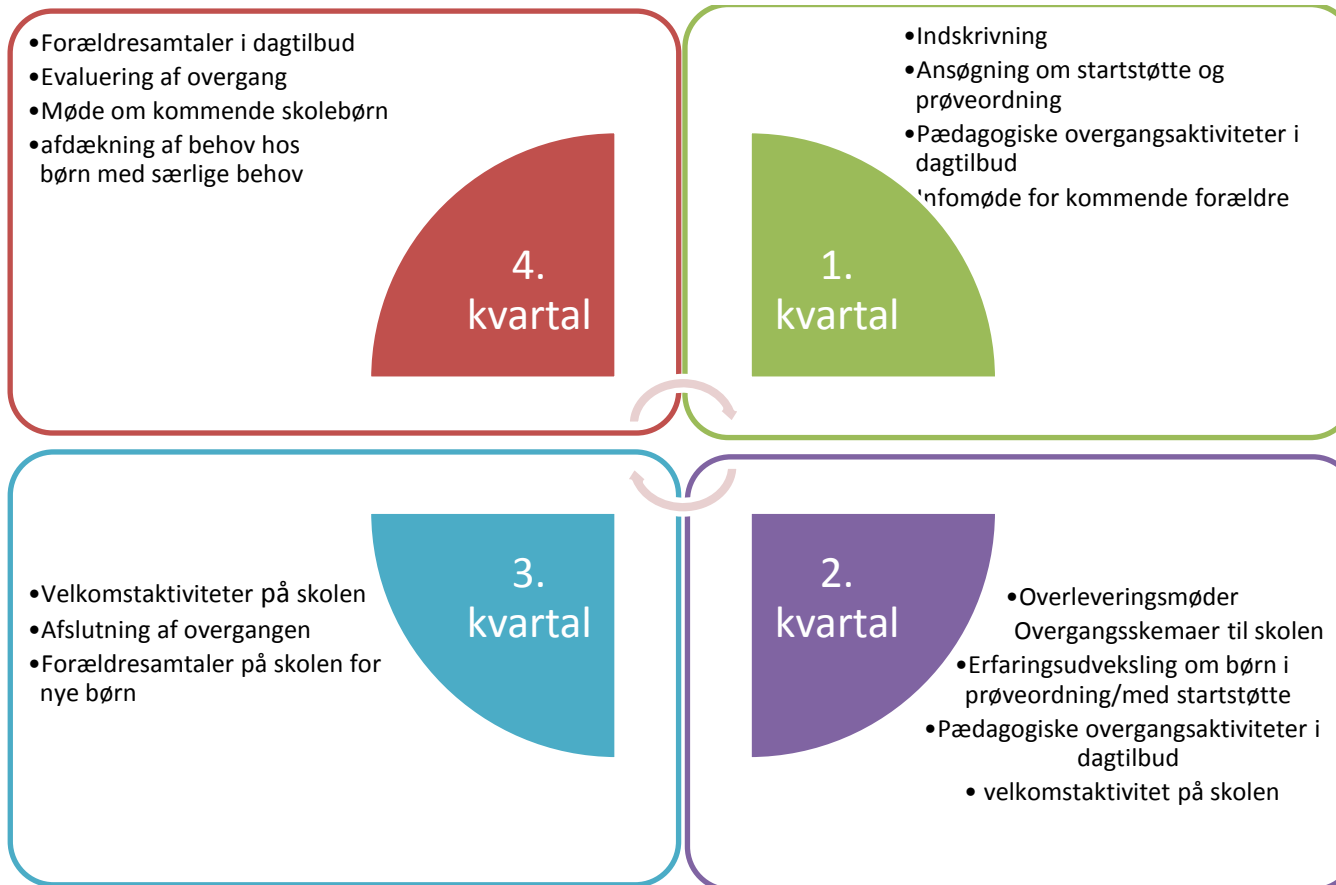
- Deltager ved behov i forældresamtaler i dagtilbud
- Deltager ved behov i møde mellem dagtilbud og skole om kommende skolebørn
- Deltager i møder med dagtilbud og skole om børn med særlige behov med henblik på afdækning af barnets behov
- Er ansvarlig for, at viden om de udredningsrapporter om et barns særlige behov, som foreligger fra tiden i dagtilbud, overleveres til skolen (kræver samtykke fra forældrene)

Årshjul Kongehøjskolen 2017-2018

Tidspunkt/aktivitet	Indhold	Deltagere
<p>September-december</p> <p>Forældresamtaler i dagtilbud for næste års skolestartere</p>		<p>Dagtilbud Forældre Evt. PPR Evt. skolen</p>
<p>Oktober/november</p> <p>Møde(r) mellem dagtilbud og skole, hvor man ser både tilbage og frem</p> <p>6. okt. 2017 kl. 09.00 – 11.00</p>	<p>Evaluering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan er overgangen forløbet generelt? <p>Kommende skolebørn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den kommende børnegruppe • Børn med særlige behov på vej? 	<p>Skolen (indkalder) Dagtilbud Evt. PPR Evt. Distriktsvejleder</p>
<p>Januar</p> <p>Infomøde for forældre til kommende skolebørn</p> <p>9. jan. 2018</p>	<p>Emner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indskrivningsprocedure • Skoleparathed/robusthed • Overgangen <p>Det aftales i det enkelte distrikt, hvor mødet afholdes</p>	<p>Skolen Dagtilbud Forældre</p>

Tidspunkt/aktivitet	Indhold	Deltagere
<p>Oktober til februar</p> <p>Yderligere afdækning hos børn med særlige udfordringer</p>	<p>For børn med særlige behov skal der ske en afdækning af barnets individuelle behov. Det skal give distriktsskolen et grundlag for beslutning, om barnet skal indstilles til specialtilbud, startstøtte eller prøveordning.</p> <p>For børn, hvor der er overvejelse om skoleudsættelse (link indsættes) eller tidlig skolestart (link indsættes), skal der ske en afdækning af barnets modenhed mv.</p>	<p>Skole Dagtilbud PPR Forældre</p>
<p>December til marts</p> <p>Ansøgning om startstøtte og prøveordning</p>	<p>Distriktsskolen fremsender anmodning om startstøtte eller prøveordning til visitationsudvalget</p>	<p>Distriktsskolen</p>
<p>Januar til marts</p> <p>Indskrivning (link til procedure for indskrivning indsættes) Ansøgning om distriktsdispensation Ansøgning om skoleudsættelse</p>	<p>Digital indskrivning via kommunens hjemmeside er åben i indskrivningsperioden.</p>	<p>Forvaltningen Forældre</p>
<p>Januar til juni</p> <p>Pædagogiske overgangsaktiviteter</p>	<p>Herunder besøg på/kontakt til skolen</p>	<p>Dagtilbud Skolen</p>

Tidspunkt/aktivitet	Indhold	Deltagere
<p>Marts til maj</p> <p>Overlevering</p> <p>d.24. og 25. april 2017 overleveringsmøder</p>	<p>Overleveringsmøde(r) mellem dagtilbud og skole med fokus på børn med særlige behov</p> <p>Dagtilbud videregiver/fremsender overgangsskemaer for alle børn til børnenes kommende skole</p>	<p>Dagtilbud (er ansvarlig for at indhente samtykke fra forældrene til deling af oplysninger)</p> <p>Skolen (indkalder)</p>
<p>Maj/juni</p> <p>Erfaringsudveksling om børn med startstøtte eller i prøveordning</p>	<p>Erfaringsudveksling mellem dagtilbud og skole om, hvordan det så konkret er gået med børnene i de etablerede prøve- og startstøtteordninger</p>	<p>Skolen</p> <p>Dagtilbuddet</p>
<p>Maj-august</p> <p>Velkomstaktiviteter på skolen</p> <p>d. 08.06.17 informations- og holddelingsmøde for forældre og børn på skolen</p> <p>d. 14. 06.17 "lille skoledag" for børnehaver og børn</p>		<p>Skolen</p> <p>Forældre og børn</p>
<p>August-oktober 2017</p> <p>Afslutning af overgangen for børnene</p>	<p>"Tråd tilbage" til dagtilbuddet for de nye børnehaveklassebørn</p>	<p>Skolen</p> <p>Dagtilbuddet</p>
<p>August til november</p> <p>Forældresamtaler for børnehaveklassebørn på skolen</p>	<p>Der følges op på overgangsskemaet sammen med forældrene</p>	<p>Skolen</p> <p>Forældrene</p>

Inspiration til overgangsaktiviteter

- Dialogbaserede møder i distriktet for leder og pædagoger fra dagtilbuddene og fra SFO, børnehaveklasseledere og ledelsesrepræsentanter fra skolen. Formålet er at udvide kendskabet til hinanden og hinandens arbejdsmetoder og indsatsområder for at skabe et godt grundlag for samarbejdet og for pædagogisk kontinuitet.
- Fælles kurser for fagpersonalet i dagtilbud, SFO og skole om fælles fagligt indhold og temaer
- Praktik for dagtilbudspædagoger i børnehaveklassen og for børnehaveklasselederen/SFO-pædagoger i dagtilbuddet
- Arbejde med et fælles tema i dagtilbud og børnehaveklasse – med udveksling af produkter
- Børnehaveklassen inviteres til et arrangement i dagtilbuddet – eller omvendt. Bagefter sender de, der har været på besøg, takkekort til værterne
- Fælles idrætsdag/legedag/sangdag/kunstdag/naturdag for børnehaveklassen og dagtilbuddet
- Fælles udflugter til f.eks. stranden, skoven, museum
- Frikvarterslege i dagtilbuddet – evt. kan børn fra børnehaveklassen "undervise"
- De kommende skolebørn inviteres med til arrangementer på skolen (f.eks. teater, skolernes motionsdag, skolefest, loppemarked, åbent hus i forbindelse med temaugene...)
- "Drop in"-dage/uger i skolens SFO i vinterferien og efterårsferien, hvor dagtilbudsbørnene kan komme på besøg sammen med deres pædagoger og resten af børnegruppen – særligt måske for de dagtilbud, hvorfra der kommer få børn.
- Erindringskuffert med materialer, genstande, fotos, tegninger m.v., som barnet ønsker at have med over i skolen. Materialet relaterer sig til barnets tidligere oplevelser og erfaringer og kan på forskellig måde være kilde til viden, erfaringer. Leg, erindringer og tryk.
- Samarbejde på tværs af dagtilbud, der afgiver børn til mange forskellige skoler. Man samler børnene i grupper på tværs af dagtilbuddene afhængigt af, hvilken skole de skal gå på, og arrangerer i samarbejde med skolen en række overgangsaktiviteter.
- Børnehaveklassen har en venskabsklasse (f.eks. 4. klasse) på skolen. Den kommende 4. klasse besøger den kommende børnehaveklasse i børnehaven før skolestart.

- Dagtilbuddet laver en "Sprogvurdering inden skolestart" året inden skolestart
- Pædagog fra dagtilbud og børnehaveklasselederen "bytter børn" en dag efter skolestart, så pædagogen kan møde sine "gamle" børn og børnehaveklasselederen sine kommende børn.
- Farvelbesøg i børnehaven
- Opfordring til forældre til børnehaveklassebørn om at køre/gå et smut forbi børnehaven sammen med barnet, efter at barnet er startet i skolen
- Pædagog fra dagtilbuddet deltager i børnehaveklassen efter skolestart
- Særligt skoleforberedende forløb for børn med særlige behov og deres familie (i regi af specialpædagogkorpset)

Pædagogisk kontinuitet

Forbindelserne mellem barnets udviklingskontekster er en væsentlig pædagogisk ressource. At skabe pædagogisk kontinuitet handler om at støtte børnene i at overføre og bruge de kompetencer, de har med sig fra dagtilbuddet, i de nye omgivelser i skole/SFO. Det forudsætter en vis genkendelighed i læringsmiljøet, så børnene kan bevare og udvikle den viden, de har i forvejen.

Forbindelserne mellem læringsmiljøerne i dagtilbuddet og skolen kan bl.a. styrkes ved

- Relationer mellem børnene på tværs af miljøerne
- Positive relationer mellem de voksne
- Fælles sprog/begreber
- Fælles mål¹

Temaerne i de pædagogiske læreplaner i dagtilbud og undervisningstemaerne i børnehaveklasserne ligger indholdsmæssigt tæt op ad hinanden og kan udgøre en fælles platform for brobygningssamarbejdet.

Temaer i dagtilbuddets pædagogiske læreplan	Børnehaveklassens obligatoriske temaer (gælder fra skoleåret 2015/16)
Alsidig personlig udvikling	Sprog
Sociale kompetencer	Matematisk opmærksomhed
Sproglig udvikling	Naturfaglige fænomener
Krop og bevægelse	Kreative og musiske udtryksformer
Natur og naturfænomener	Krop og bevægelse
Kulturelle udtryksformer	Engagement og fællesskab

¹ Kilde: Oplæg af Inge Schoug Larsen på temadag den 27.2. 2014

Forslag til yderligere fordybelse

Samarbejde om det skolestartende barn af Inge Schoug Larsen, Akademisk Forlag 2014

Pædagoger og lærere skal samarbejde om barnets overgang fra dagtilbud til skole. I et udviklingspsykologisk og praksisnært perspektiv beskriver forfatteren det skolestartende barn og mødet mellem de to forskellige pædagogiske traditioner. Desuden giver hun konkrete metoder til udvikling af samarbejdet i praksis.

[Faghæfte 23 \(Fælles Mål 2009 – Børnehaveklassen\)](#), Undervisningsministeriet 2009

Faghæftet indeholder et afsnit om overgang fra dagtilbud til skole. Kan hentes på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk .

["På vej i skole"](#), Undervisningsministeriet 2008

En pjece med inspiration til samarbejdet mellem dagtilbud og skole om overgangen. Kan hentes på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk .

["Fælles om en god skolestart"](#), Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) 2013

Et dialogredskab, der henvender sig til pædagoger, lærere og ledere i dagtilbud, skole og SFO. Dialogredskabet kan downloades gratis på EVAs hjemmeside www.eva.dk eller købes i en klar-til-brug udgave hos boghandleren.